

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

AQUÆ COMMUNIS

viribus medicatis.

LIBRARY OF THE

UNIVERSITY OF CHICAGO

120 ILMD0310A

Chicago, Illinois

DISSERTATIO MEDICA

23

INAUGURALIS,

DE

Aquæ communis viribus medicatis:

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. JOANNIS GOWDIE, S. T. P.

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et Nobilissimæ FACULTATIS MEDICAE decreto;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE AC LEGITIME CONSEQUENDIS,

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

DAVID RATTRAY,

SCOTO-BRITANNUS.

Ad diem 16 Septembris, hora locoque solitis.

EDINBURGI:

Apud HAMILTON, BALFOUR, et NEILL,

ACADEMIAE TYPOGRAPHOS.

MDCCLXI.

GULIELMO KINLOCH

ARMIGERO;

ALEPPO, PHAENICIAE, PALESTINAE

ET SYRIAE OMNIS

PRO REGE BRITANNICO

CONSULI;

AVUNCULO SUO

PLURIMUM HONORANDO.

NEC NON,

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES THE FIRST

IN WHICH ARE

CONTAINED

THE

REMARKS

OF

VIRO PRAECLARO

GULIELMO CULLEN;

COLLEGII MEDICORUM REGII

SOCIO DIGNISSIMO,

MEDICINAE ET CHEMIAE

IN ACADEMIA EDINBURGENSI

PROFESSORI CELEBERRIMO:

OB INSIGNEM ERGA SE BENEVOLENTIAM,

HASCE STUDIORUM PRIMITIAS,

GRATI ANIMI MONUMENTUM,

DICATAS VOLUIT

DAVID RATTRAY.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

CHICAGO, ILL.

1900

1900

1900

1900

1900

1900

1900

1900

1900

1900

1900

1900

1900

DISSERTATIO MEDICA

D E

AQUÆ Communis viribus medicatis.

QUI medicinam exercent, procul petita et rara nimis medicamenta saepe laudant; communia vero, et in medio quasi posita temnunt, quamvis horum saepe multo major est utilitas, specifica etiam impense quaerunt, dum generalia negligunt; tametsi constat generalium remedium notitiam multiplicemque eorum usum, ad rationalem et scientificam medendi methodum, solum ducere. Argumentum igitur hujusmodi delegi et de aqua communi remedio maxime generali differendum putavi.

AQUAE communis varius et multiplex in medicina usus, qua si ars nostra privaretur, magno fane auxilio careret. De aqua primum extrinsecus admota, dein intus assumpta, dicturus sum.

A

D E

DE AQUAE FRIGIDAE USU
EXTERNO.

AQUA extrinsecus applicata varie agit pro ejus varia frigoris et caloris temperie ; cumque frigida plerumque, saltem ad corpora nostra ratione habita, comperiatur ; de frigida primum dicemus.

FRIGUS omnia corpora condensat et, ut propius ad se invicem accedant firmitusque adhaereant, efficit. Pari modo in corpus humanum agere aquam frigidam ponere licet. Sed vis vitalis in corpore humano calorem semper generans, frigori ad exteriora applicato ita resistit, ut minus in vivum quam in quaelibet inanimata agat. Fieri quidem potest ut in superficiem vivi corporis quodammodo agat, attamen, nisi frigoris vis tanta est, ut vim vitalem omnino extinguat, in interiora penetrare ibique agere vix poterit. Frigoris igitur corpora condensantis actionem communem in corpore vivo ommittendum, et quo pacto in corpus vivens, sentiens et irritabile

irritabile agat, in praesentia solum indagandum putavi.

HUJUSMODI corpus aqua frigida admota stimulat; seu fibras irritabiles motrices contrahere cogit. Et pars, cui proxime admoveatur, magis, aliae minus stimulum subeunt; verum ex consensu partium non modo proximae, sed magna ex parte remotae omnes ejusdem stimuli vim sentiunt. Magna igitur in toto corpore aquae frigidae vis. Ut pleraeque humani corporis functiones ab oscillationibus, seu contractionibus et relaxationibus fibrarum motricium alternis pendent; ita oscillationes, a vi quadam, e communi nervorum origine in fibras per nervos, derivata fiunt. Hujus vis influxum ex occasione augere poterit major in certis quibusdam contractionibus e sensorio communi copia statim derivata. Sed constans et aequabilis praeterea videtur hujus vis influxus in fibras motrices fieri; ut quovis stimulo admoto fibrae contrahere possint absque ullo a sensorio communi novo affluxu. Haec proprie tonica fibrarum vis appellatur: unde vis et robur singularum functionum pendent.

Frigida

4 DISSERTATIO MEDICA.

Frigida autem aqua manifestam vim habet tonicum fibrarum robur augendi ; cumque facile et commode summo ubique corpori simul admovetur, per totum corpus valentius forsitan et melius alio quovis stimulo vim tonicam augebit.

AUCTA fibrarum vasa circumeuntium contractione, vasa arctius fluida amplectuntur ; fluida vero distendentia contra validius renituntur et solida compactiora et firmiora reddunt. Verum densata magisque elastica solida validam vim tonicam simul habentia, cum fluidis a corde injectis ea distendentibus irritantur, in eadem fluida vehementioribus contractionibus reagunt et, qua data porta solum, ad arteriarum extrema fortiter propellunt : hinc sanguis per minimum quodque vasculum citatur ; secretiones omnes quam maxime necessariae rite fiunt ; quaeque excerni debent, omnia eliminantur.

QUANTUM haec omnia in multis morbis sanandis valeant satis patet ; pauca tamen hoc in loco in medium proferre ac sigillatim explicare a proposito non erit alienum.

AQUA

AQUA frigida morbis mederi potest vel in totum simul corpus vel in certas quasdam partes agens. Solida corroborans universisque functionibus vigorem reddens speciatim infantum laxitatem corrigit; et corpori etiamnum crescenti admota id totum compactius magisque firmum facit iisque morbis occurrit quibus parvorum laxitas et flacciditas obnoxia est. Hinc incultae et barbarae nationes, quas nondum desidia et luxuria vitiaverant, teneram prolem ad flumina deferendo et aquis gelidis lavando, eo roboris et firmitudinis eduxerunt, ut multorum pauci victores deinde evaserint, et plurimos populos defidiosos et mollitiae corruptos funditus everterint.—Hinc etiam ille morbus, qui ab aucta flacciditate et laxitate oritur, rachitidem dico, tum demum grassari coepit ex quo mos infantes in frigida lavandi desit, qui morbus prohiberi aut sanari optime poterit, si mos antiquus renovetur. Quavis aetate ut aëris frigidi ad corpus humanum frequentior accessus vi ejus tonicae servandae necessarius videtur, ita quoties haec aliquantum debilitatur, aquae frigidae aëre etiam potentior

6 DISSERTATIO MEDICA.

tentior stimulus optime eam restituit. Quinetiam in iis genitalium morbis, qui a nimia eorum laxitate et imbecillitate nascuntur, levandis, plurimum lavatio frigida valet; fluorem album feminarum, gonorrhoeam benignam virorum coërcet; et ubi e causis iisdem illas sterilitas, hos debilitas coepit, ad utrumque vitium tollendum eadem maxime accommodata videtur.—Neque solum fibras constringendo aqua frigida in morbis utilis est; nam et sanguinem citando tutius quam aliud quicquam obstructions eas, a quibus tot vitia chronica pendent, referabit; fierique potest ut morbi a stagnatione absorptionisque defectu orientes simili ratione sanentur. Itaque memoriae proditum est quosdam hydropicos lavatos in frigida et sanatos esse*.

Si hanc lavationem subsequitur macies, in causa videtur non modo, quod plurima per eam excernuntur; sed etiam, quod vasis absorbentibus, ea fluida quae aliter stagnarent et membranam adiposam ubique replerent, accipiuntur.

ATQUE

* Vid. Dr Baynard's letter to Sir John Floyer, &c. p. 216 & 217.

AQUA frigida universo corpori admota haec facit: nec minora aut pauciora singulis partibus admotam facere eam videbimus.

QUIBUSCUNQUE a laxitate, qua fluidis irruentibus vasa nimis facile cedunt, morbi accesserunt, iis aqua frigida, vasorum tonum restituendo, utilissima fiet repellens.

OPHTHALMIAM faciunt aquae calidae vapores vasa relaxantes et in ea pleniorē sanguinis influxum derivantes: itaque, cum e similibus causis ejusmodi lippitudines extiterunt, frigidâ partibus vicinis et consentientibus admotâ, levantur; eoque magis, si vultu frigidâ immerso, oculorum palpebrae patent ut ipsum oculi globum undique aqua attingat. Huic *ἀναλογία* sunt multa vitia rheumatica; ubi califacientibus et laxantibus omnibus, scilicet calore lecti vel aëris, cum coelum e frigido in aestuans subito mutatum est, dolores exacerbantur. His maxime idonea est aqua refrigerans. Porro autem verisimile est, dolorum quorundam diuturniorum, a vasis ob laxitatem nimis facile distentis, pertinaciam saepe fieri: et huic omnino similis videtur membrorum, quae aliquando distorquentur,

8 DISSERTATIO MEDICA.

distorquentur, conditio. Unde fit ut utrique idoneam frigidam videamus, praesertim si ex alto defusa vi majori in partem decidit.

HAEC omnia effecta dat aqua communis ut simpliciter constringens : sed plerumque vires etiam stimulantibus exerit, quibus majori copia in partem sanguis derivatur, ut ex calore et rubore partis videre est. Ita aucto sanguinis impetu, obstructiones saepe solvuntur, quae cum laxitate vasorum antea conjunctae doloribus subinde occasionem dederant. Sic aqua frigida totius corporis summo admota, eo undique sanguinem impetu citatiori advocans, servat augetque perspirationem ; quo facto, si corpus ilico vestibus cooperiatur et calidae et copiosae illius exhalationes ita concludantur, ut calor in superficie augeatur, largus inde sudor elici potest, complurium morborum medelae opportunus. Ita in curatione febrium intermittentium aliquando fit ; constat enim, si frigus initio paroxysmi fere semper adveniens prohiberi potuerit, totam symptomatum mox sequentium seriem etiam cohibitum iri *. Hic varia tentarunt medici,

* Vid. Boerhaav. aphor. p. 151.

dici, quibus frigus adveniens inhibeatur ; inter alia, paulo ante paroxysmi adventum, febrem arte excitare conati sunt, quam corporis languori et cordis actioni imbecilliori, ex quibus pendere frigus videtur, occurrere posse putabant. Inter caetera lavatio etiam frigida in his febribus commendata est, et in obstinatissima intermittentium omnium, quartanâ *, hoc remedium bene cessit : nec in intermittentibus solum, sed etiam in febribus continuis, lavatio frigida, cum inde sudores copiosi essent elicit, aliquando contulit †. BAYNARDUS in libro de lavatione frigida conscripto complures hac ratione febris liberatos memorat ‡, seque ipsum ejusmodi febris correptum, cum flumini se commisisset ibique aliquamdiu nataffet, sanum omnino evasisse. In eodem libro lavationem frigidam etiam a variolis alienum non fuisse, contra casu quodam forte adhibitum profuisse ostendit ||. Quatenus autem haec omnia in praxi quotidiana imitari liceat, non meum est dicere.

B

QUAE

* Vid. Baynard's Letter. &c. p. 213.

† Vid. Med. Ess. Vol. vi. p. 403.

‡ p. 268.

|| Vid. p. 228.

QUAE in vasa sanguifera agit aqua frigida jam dixi, quae in *συστημα* nervorum agat proxime dicendum.

Hic vero occurrit quiddam adeo subtile ut mentis nostrae aciem pene fugiat ; quae enim sit nervorum in multis morbis conditio parum perspicitur, proinde et medicamentorum in eos agendi ratio difficilis explicatu. Hoc tamen fatis percipimus, functionum robur a vi tonica, et hanc rursus a stabili et constante cujusdam fluidi per nervos in singulas fibras motrices influxu, plurimum pendere. Percipimus etiam (ut mihi videtur) totius corporis imbecillitatem in debili vis nerveae influxu positam esse ; hanc vero imbecillitatem corpus totum varie mobilius et irritabilius reddere motibusque irregularibus tum convulsivis tum spasmodicis magis opportunum facere. Complures autem morbi in hujusmodi motibus irregularibus fere toti consistunt ; ut naturales functiones qui turbant Hystericus et Hypochondriacus, qui animales pariter vexant Epilepsia et Convulsio. Cum hi morbi in aliquo qui
mobilior

mobiliior est e levibus saepe causis nascuntur, iis vix occurrere poterimus, nisi mobilitatem e vi tonica debiliiori ortam tollamus. Ut vis tonica in integrum restituatur, varia adstringentia medicamenta tentata sunt: sed, ni fallor, aqua frigida, quae tam commode applicatur, melius ac tutius quam medicamentum quodvis, hoc efficere potest. Nam in affectibus spasmodicis gravissimis eam utilissimam et salutarem maxime fuisse experientia saepe comprobavit. In affectuum spasmodicorum numerum rabiem caninam referre nullus dubito *. Hic morbus quidem a veneno quodam primum profectus est, sed, siquidem miri huius veneni prorsus ignoramus indolem ac naturam, in curatione itaque morbi id ipsum omnino negligere et ad effectus ejus scilicet varios motus spasmodicos solum respicere cogimur. Fateor quidem dictu esse difficillimum e variis remediis, quae a medicis in huius morbi curatione adhibita fuerunt, quid prae caeteris maxime profuerit; sed antispasmodica praecipue efficacia fuisse, et inter illa, aqua frigida ita applicata, ut et corpori

* Vid. Nugent on the Hydrophobia.

pori et (ut ita dicam,) animo pro stimulo foret, imprimis valuisse videntur.

AD EO valet aquae frigidae stimulus ad nerveae vis a communi origine in singula corporis fluxum derivandum, ut eas nervorum obstructions, e quibus plurimi morbi oriuntur, superare videatur: Sic in affectibus paralyticis, five in parte quadam singulari haerentibus, five systematis nervosae majorem partem obtinentibus, aqua frigida saepe numero profuit*.

IN omnibus deliriorum speciebus vis nervea in sensorio communi inaequaliter distribui, dumque in aliis partibus haec vis obstruitur, in aliis libere fluit, hinc Deliria sequi videntur. Hoc fit in hominibus manicis et melancholicis. Nec veresimilior ratio has obstructions superandi aequalemque vis nerveae distributionem restituendi excogitari potest, quam aquae hujusmodi facilissima, commodissima et utilissima applicatio.

* Vid. Dr Baynard's Letter, &c. ubi lavatio frigida et ad partes et ad totum corpus spectantes sanasse complures paralyfes invenies.

HAEC in Systemate nervorum efficit aqua frigida toti corpori admota, nunc, quid certis tantum partibus per harum cum aliis consensum efficiat, dispiciendum.

INTER corporis superficiem et vias urinarias ejusmodi consensus viget ut illi admotum frigus fere semper, ut urina majori copia secernatur, facit; neque dubito quin hoc partim fiat per sanguinem ad renes majori copia propulsum; sed satis verisimile est, idem fieri frigoris summo corpori admoti vasorum secretoriorum actionem per consensum proxime excitantis operâ. Certe hujusmodi frigoris vis in vesicam urinariam satis omnibus nota est: neque dubium est quin vis eadem in vasibus renum exeri possit. Neque haec phaenomena solum curiosa, sed et usui accommodata sunt. Nam acutis morbis laborantes cum lecto diu affixi sint ibique in summo calore teneantur, iis saepe vesica urinaria tonum suum perdit ut urinam nequeat ejicire; quod cum sit, promptissimum erit auxilium, si aeger lecto eductus * aëri frigido exponatur pedesve aqua frigida immergantur.

HUIC

* Vid. Sydenham.

Huic analogum est quod artubus inferioribus aqua frigida apposita saepe motum intestinorum peristalticum citat et vigentio-rem reddit. Ita spasmi in tubo intestinali saepe vincuntur, quaeque intestinis continebantur, alijs remedijs nihil aut frustra agentibus, hoc uno emota sunt.

DE AQUAE CALIDAE USU EXTERNO.

DE aquae frigidae ad externa applicata viribus jam dictum est: eodem applicata calida quid efficiat dicturus sum.

VARIE agit, varia effecta dat pro vario ejus calore aqua. Quod si ejus multo est major quam humani corporis calor, solida inflammans vel fluida coagulans violentes morbos creat. Verum de his malis, quae aqua admodum calida inferat, taciturus, quae bona ab ejus temperie humanum vel aequante vel haud multum superante oriantur.

tur, tantum exponam; talis enim calor pro remedio solus adhibendus.

AQUAM calidam in solida agentem primam attingam: agit vero praecipue molliendo et relaxando. Mollire autem et relaxare partim, prout in solida nostra ingrediatur, gluten liquefaciat et particularum cohaesionem solvat, ponatur. Sed cum altius in corporis solida penetrare aquam non sit verisimile, ut simplicia solida emolliens nihil ibi magnum efficere credenda est; igitur si quid relaxando efficit, hoc, ni fallor, ad calorem ejus modicum cum simili calore corporis simul agentem referendum est. Calore hoc aqua relaxat et partium, ad quas accedit, tensionem demit. Praeterea siquidem uniuscujusque partis tensio quodammodo ab alia vicinarum pendet, haec causa esse potest, quod aqua calida in superficiem frequentius adhibita altissime sedentem rigiditatem saepe tollit. Porro autem quandoquidem uniuscujuslibet partis tensio non modo cum vicinarum, sed cum totius corporis conjungitur, uni adjecta aqua calida totum corpus relaxare poterit. Ita immersio in aqua calida pedum,

corporis

corporis tensionem demendo, saepe somnum adferet. Saepissime hujusmodi pedeluvium pro *arodura* majori vi multoque tutius, quam ipsum opium, agit: quo deficiente illud auxilio erit. Pari ratione agens, sive angustiori corporis spatio, sive latius diffusa, capitis dolores et omnium generum deliria levabit: id quod HOFFMANNUS aliique haud obscuro nomine viri testati sunt.

EADEM aqua summo corpori latius circumfusa tum magis relaxat, tum tensionem et lassitudinem corpus post graviores labores invadentes necessario adimit; fierique potest ut ea sit ejus vis, quae constrictionem cutaneam perque totum corpus tensionem et irritationem in febribus toties dominantes tollat. Postremo superficiei admotam vi praeditam eam esse spasmodicas in interioribus contractiones resolvendi docet semicupium in biliosis cholicis et in ileo levandis; docet in lapidibus a renibus in vesicam urinariam deducendis, quorum transitum spasmodicae ureterum contractiones saepenumero tardant.

DUM

DUM aqua calida fibras motrices relaxat, haud raro easdem simul stimulat, nerveae vis pleniorē influxum facit, ac, ubi prius interruptus fuit, eum quandoque restituit; hinc membris frigidis et resolutis apta saepe fit: hujusmodi in vitiis balneum laudat HOFFMANNUS. Vim nerveam in partem copiosius derivando, vigentiorē vasorum actionem excitat, atque ita fluidorum impetum auget. Hinc obstructions tolli, indurationes* partium inveteratae schirrique dissolvi, possent.

DE aqua calida in fibras motrices agente ac eas solas afficienti dixi, sed et fluida afficit eadem aqua, ut jam dicturus sum. Calor sanguinem rarefacit eo modo ejus in vasa stimulum adauget: quo partim stimulo, partim illo qui fibras motrices ipsas afficit, sanguinis impetus citatur, majorque in partem cui calor incumbit copia derivatur. Stimuli, de quibus loquor, per totum corpus latius diffusi obesse† quidem possunt; sed si parte magis contineantur, majorem sanguinis copiam huc ab iis derivatum, prodesse et caeterum corpus levare, verisimillimum est. Balneum

C

sanguinem

* Vid. Van Swieten comment. vol. I p. 191.

† Vid. Dr Stevens. &c. Med. Ess. vol. vi. p. 377.

sanguinem derivare impetumque ejus in iis partibus, quibus ipsum circumfunditur, augere credere licet, si quid in solvendis mensium obstructionibus semicupium agat respiciamus: quas a semicupio solvi, sanguinis copiam et impetum in omnibus aortae ramis descendenti augenti, putamus.

VIREs aquae calidae in sanguinis in parte cui admovetur, impetu augendo, tum maxime videbuntur, cum totius corporis superficiei latius circumfunditur. Tum enim superficiem relaxando simul sanguinis vim eo convertendo sudoris copiam majorem quam aliud quidvis exprimit. Quot morborum curationi hic sudor aptus esse possit, vel obstructiones solvendo, vel materiem morbosam eiciendo, alienum est a nostro consilio dicere. Verum si quis derivatum ad superficiem corporis sanguinem, ipsam superficiem relaxatam, hinc sudorem expressum balneoque haec omnia effecta respiciat, ei certe GILCHRISTII* de balnei in febribus utilitate sententia arridebit.

Hi omnes, quos enumeravi aquae effectus ad calorem ejus referendi sunt. Sed eadem ut

jam

* Vid. Med. Ess. vol. vi. p. 80.

jam ostendere conabor, in solida etiam vi solvente agit. Extrinsicus admota, ad mucum aliamque materiem cuti adhaerentem et poros obstruentem solvendum et abluendum, accommodatur. Hoc modo in multis morbis cutaneis saepe mire profuit, et absque ea esset, alia remedia frustra adhiberemus.—In regionibus sub ardentiore sole positis, ubi frequentior sudor, major fordium obstruentium in summo corpore copia colligitur, frequentius aqua calida sese incolae necessario lavant. Sed frequentior in aqua lavatio mucum vel humorem sebaceum, qui cutem contra aëris nimiam siccitatem defendit, simul adimit; quo adempto cutis siccitate dehiscit turpiterque corrugata dehonestatur. Cui vitio utrique unctione sola necessario occurrebant, proinde haec lavationem nunquam non sequebatur. Sed unctio fordes ex aëre collectas invicem conglutinans, iterum balneum desiderabat. Unde in iis locis utriusque usus conjunctus semper fuit. Pari ratione aquae utilitas in omnibus fordidis et corrodentibus ulceribus spectata est; in iis enim acrimoniam irritantem, quae bonam suppurationem fortasse tardabat, abluit.

DE AQUAE USU INTERNO.

QUID aqua five frigida seu calida ad externa admota agat, haecenus dixi ; quid utraque intus assumpta agendi habeat vim, porro dicturus sum.

AQUA ventriculo accepta varie agere potest pro varia ejus, quando assumpta est, temperie. De hac igitur e temperie ejus actione agendum est.

FRIGIDA aqua ori et faucibus accepta calorem eorum temperat, glandulas mucosas, quo plura excernant, stimulat, et utroque modo sitim restinguit : est itaque aegrotis in febribus quibuscunque gratissima.

VENTRICULO excepta eum stimulat, vim ejus tonicam auget, actionem ejusdem excitans, concoctionem promovet : postremo gravitatis eum sensum adimit quae alimenta quaedam assumpta sequitur. Itaque post chocolatam assumptam frigidae statim ingestus cyathus eam leviolem et ventriculo minus molestant reddet. Pari modo ventriculum roborans fermentationibus irregularibus,

bus, quibus obnoxia est concoctio, occurrit, quique hinc oriuntur flatus, et has easdem comitantes a debilitate ventriculi pendentes, spasmi pariter prohibentur.

HAEC efficit aqua frigida in ipso ventriculo, verum e consensu ejus cum reliquo corpore plura et majora in aliis partibus efficit. Frigida enim aqua in ventriculum agens simul totum corpus stimulat. Hinc fit ut in lipothumiis modo ingruentibus prohibendis, modo vigentibus sanandis tantopere valeat. Ab hoc frigidae virium tanto documento, posse eam per totum corpus sanguinis motum citare, discimus. Ob sanguinem ita citatum et, ut mihi videtur, per consensum quendam qui inter cutim et ventriculum viget, ad corporis superficiem sanguinem eadem impellit, ibique si quid constringitur, ei solvendo idonea est. Et sane si rite adhibetur sudoribus largis eliciendis aptissima comperietur. Hinc ejus in febribus, si qua est, pendet omnis utilitas. De hac medicorum voces et sententiae variant, aliis ut utilissimum in febribus remedium eam laudantibus, aliis contra experimentum periculofum

culosum acclamantibus. Minime me decet hujusmodi litem dijudicare, nec ex propria experientia possum. Multo minus in alteram partem concedere et universis in febribus frigidae usum semper laudare velim; certe tamen priorum medicorum testimonio hujusque seculi, quotidiana experientia nixus affirmare audeo, in febribus non tuto tantum, sed et utiliter exhiberi saepe posse. In multis enim efficax fit remedium. In biliosis febribus ardentioribus sub coelo grassantibus, aut in febribus cujusvis loci non inflammatoriis, ejus utilitas vix dubia erit. Contra periculosa manifesta videtur in febribus quas inflammatio topica comitatur. Cumque diathesis inflammatoria simul adest ut in regionibus septentrionalibus saepe fit, forsitan etiam nocebit. Ut ^{ut} haec sint nihil satis firmi video, quare in hac ⁱⁿ insula potiones tepidae in universis fere febribus exhibeantur.

PRIUSQUAM frigidae aquae ultra ventriculum effectus persequar, in ipso calida quid efficiat, paucis inquiram.

AQUAE calidae copia major ventriculum ingrediens vomitionem ciet. Verum quo modo

modo hoc fiat, a praesenti consilio alienum est explicare; sed rem ipsam omittere non potui siquidem aqua ita agens pro remedio est; verum quot morbis sanandis hoc remedium sit utile, si porro explicarem, de emeticorum virtutibus, sermonem novum et a proposito alienum instituerem.

AQUAE calidae copia minor quam ut vomitum excitet, ipsum ventriculum primum deinde per consensum totum corpus relaxat. Hac ratione nocere alicui eam posse interdum minime me fallit: Sed hoc omitto, et ut res postulat, aquam calidam tensionem solvendo et inde orientem irritationem demendo in febribus et inflammatoriis morbis, utilem esse ostendam. Dum ventriculo accepta et eum et totum corpus relaxat, ita quoddam modo utrumque simul stimulat. Hique effectus conjuncti ita dirigi possunt ut largum et exprimant et continent sudorem, quo sudore acuti, de quibus dictum est, morbi saepe feliciter solvuntur.

HAEC in ventriculum varie effecta edit pro varia ejus calore aqua, alia non minora memorabo quae a vi ejus solvente menstrui vicem explente nascuntur.

AQUAM ut menſtrum ad ſolvendos in ventriculo cibos maxime ideoneam natura comparavit. Omnis enim quos adhibemus, alii liquores, in hunc uſum aqua, quae in iis magna ſemper copia ineſt, aptare ſola videtur. Major aquae copia cum cibo aſſumpta concoctionem adjuvat, ventriculum deplet morbiſque a tarda concoctione et cibis diutius onerantibus occurrit. Hic tamen adhuc contra narrationis ſeriem ad notandum eſt diverſe paulo hoc fieri pro diverſa aquae aſſumptae temperie.

FRIGIDA ventriculum ſtimulando concoctionem utique movere poteſt, ſed calida facilius iis immixta quae ventriculo continentur eaque ſolvens plus et in cibo ſolvendo et in ventriculo deplendo poterit.

AQUAE in ventriculo viribus jam explicatis, quas ultra eum proferat proxime inquirendum.

ULTRA ventriculum nullo discrimine aget aqua pro temperie ; quaecunque enim fuerit, quando aſſumpta eſt, ejus temperies, eodem ſemper quo corpus reliquum calore prius fit quam ventriculo exeat. Ergo omnis aquae

vis,

vis, de qua locuturus sum, a mole vel vi ejus solvente nascitur.

NULLA alia re nisi quod eorum quae intestinis continentur molem augeat, motum intestinorum peristalticum aqua citat, cumque hoc tanta celeritate faciat ut minus absorberi patiatur, saepenumero etiam purgat; nec tutior aut melior canalis alimentarii fordes abluendi ratio excogitari potest.

Si aquae copia major corpori infusa lacteis aut aliis vasis absorbentibus accipiatur, in vasa etiam sanguifera mole sua quodam modo aget. Vasa enim distendendo, oscillationem eorum excitabit et validiorem reddet; hinc sanguinem per totum corpus citat, interim stimulus ejus innocuus, per omnes secretiones et excretiones, quas ipsa expedit, facile ejicitur. Quot autem morbis, sanguinis motum ciendo atque secretiones et excretiones expediendo, prodesse possit, postea ostendere conabor, postquam de vi ejus solvente, de qua nunc agendum, loquendi finem fecero. Aquae iis, quae ventriculo continentur, immixtae ad ea solvenda utilitatem supra ostendi. In intestina transiens idem facere

D

pergit;

pergit, bilem diluit, et ut alimento in intestina delato facilius immisceatur facit. Pari modo in succum pancreaticum et caetera intestinorum fluida agit; et ob hanc maxime causam chyli-
 ficationis expedit perfecitque negotium; neque minus chyli absorptionem adjuvando utilis erit dum justam ei fluiditatem tribuit. Quinetiam per vasa lactea et glandulas mesentericas chylum promovet, simulque, ut lymphae a diversis corporis partibus refluenti facilius immisceatur, facit. Hic primus sanguificationis gradus; etenim chylus in vasa sanguifera delatus, aucta ejus per aquam fluiditate, per totam sanguinis massam promptius defunditur; eadem ejus fluiditas, singulas totius massae partes pariter commiscendo, facilemque omnibus inter se communicationem dando, alias functiones perfectae et maturae sanguificationi necessarias adjuvat. Postremo aqua sanguinis vasis infusa, vasa universa distendendo, per minimum quodque liberiores sanguinis motum necessario reddit, et per necessarias secernendi et excernendi functiones, magis quam aliud quicquam, expedit atque auget.

OMNIBUS in corporis partibus iuxta aquae portio obstructionibus necessario occurret; copia iuxta plenior tutissime saepe et certissime eas solvet.

AQUAE magna copia sanguiferis vasis infusa, perspirationem et urinam movendo, utilissimum fit remedium, eoque magis, quod per eandem fluiditatem, de qua dictum est, sanguinem excretionibus necessariis movendis idoneum reddit. Constat enim fluida nostra perpetuo mutationibus esse obnoxia, et e statu, quo solo corporis damna reparare possunt, miti blandoque in acrem et irritantem semper vergere. Haec acrimonia, si longius progrediatur, vitae ipsi periculum adfert. Atque hoc saepe eveniret, nisi nostrae salutis provida natura acres hos et noxios humores, corpore simul ac nascuntur, subinde ejiceret. Per aquam, quam appetere et adsumere omnes instituit, natura hoc praecipue efficit. Aqua enim assumpta hanc acrimoniam solvit et diluit, perque excretiones modo memoratas secum una foras educit. Ergo plurimum aquae in viscera ingestum perutile erit, dum fluidorum acrimoniam arreptam per idoneas

idoneas excretiones ejicit. Hac ratione multis morbis exorituris occurrit, alios jam vigentes fugat. In sanguiferis, et ex iis orientibus, vasis haec omnia aqua facit; observandum praeterea, aquam, fluiditatem sanguini dando, absorptionem manifestò excitare, dumque magna copia in vasa lymphatica ingreditur, eorum fordes abluere et obstructiones solvere posse; hinc in scrophulis et strumis haec vasa praecipue afficientibus magna ejus utilitas. Varia effecta, quae in singulis corporis partibus aqua communis edat, jam enumeravi; unde plerumque posse eam optimum esse remedium spero omnibus patere, quot autem morbis accommodata sit, supervacaneum esset, narrare. Si in primis viis quid agat respiciamus, etiam hinc disci potest, morbos cum has, tum alias corporis partes infestantes, qui ab imperfecta prima concoctione saepe oriuntur, aquam vel prohibere vel sanare posse. Porro, si quo modo cordis et vasorum actionem adaugeat, justam sanguini fluiditatem det, secretiones et excretiones moveat, denique noxium unumquodque fluidum abluat et expellat, reputemus; non modo in plurimis

plurimis morbis utile remedium, sed etiam in universis prope optimum medicamentum eam judicabimus.

AQUAM in plurimis morbis utile esse remedium magis arbitror, cum, quot morbis aquae minerales mederi neque, ut mihi videtur, falso dicantur, in mentem venit. Dici quidem potest, minerales variis particulis, sulphureis, salinis aut metallicis gravidas, ab aqua communi, cui hae particulae non insunt, plane esse diversas. Verum cum reputo quam paucae hae particulae saepe sint, et, ut eas plures esse concedam, tamen in plerisque morbis magna vi praeditas esse, neminem credo crediturum; magnaue ex parte ab ipsius aquae elemento, ut aiunt, hanc vim necessario pendere, omnes existimatuos. Aquam ut elementum in morbis, quos e mineralibus sanari cernimus, plurimum posse, hinc suspicor, quod idem morbi ab aquis diversae indolis saepe sanentur; adeo ut quid omnes commune habeant, id solum prodesse videatur.

JAMQUE desinendum et operi huic, qualecumque est, finem imponendum video. Post aquae virtutes explicatas forsitan mihi obijciatur,

cietur, mala, quae a nimis iis oriantur, attingi etiam debuisse. Verum, si opus longius, quam pro praesenti concilio, quodque hoc tempore exigere nequeo, suscipiendum non putavi; spero Praeceptores et condiscipulos meos hanc mihi veniam esse daturos: quin etiam ut non modo quae prudens omnino praeterii neque suscipiendum judicavi, sed etiam quae suscepta parum limata, parum emendate confecerim, ea mihi candide ignoscant, suppliciter peto. Simul celeberrimis huius academiae Professoribus, ob praecepta utilissima quae mihi bene memori in animo semper sunt mansura, quaeque, propria diligentia adhibitâ, fructum olim spero non defuturum, gratias maximas ago.

F I N I S.

ERRATA.

P. 1. l. 3. *pro* laudunt *lege* laudant.

P. 13. l. 3. *pro* horum *lege* harum.

P. 22. l. 17. *pro* ut haec sint *lege* ut ut haec sint.

P. 24. l. 10. *pro* ad notandum *lege* adnotandum.

P. 26. l. 5. *pro* perfecitque *lege* perficitque.

